

Versija: 3
Patvirtina AUGA group, AB
Valdybos 2023 m. rugpjūčio 31
d.

GYVŪNŲ GEROVĖS POLITIKA

1. BENDROSIOS NUOSTATOS

- 1.1. Ši AUGA group, AB (**Bendrovė**) Gyvūnų gerovės politika (**Politika**) galioja Bendrovėje, visuose dukterinėse bendrovėse (**Grupė**) ir AUGA ūkininkų bendruomenės ūkiuose (**Bendruomenė**).
- 1.2. Politikos tikslas – nubrėžti gaires ir principus, kaip Grupėje ir Bendruomenėje yra užtikrinama gyvūnų gerovė, kokių pamatinių principų laikomasi.
- 1.3. Įgyvendindama savo strategiją ir vystydama tvaraus maisto gamybos grandinę, Grupė itin didelį dėmesį skiria ir gyvūnų gerovei. Kurdama tvarius santykius su partneriais, klientais investuotojais ir Bendruomene, Grupė išsikėlė tikslą atsakingai elgtis ir su gyvūnais. Gyvulių laikymas ir jų gerovės užtikrinimas yra neatsiejamoms Grupės verslo modelio, Bendruomenės ir strategijos dalys. Gyvulininkystė ir Paukštininkystė yra būtina žemės ūkio šaka, vystant uždaro ciklo modelį.
- 1.4. Politika parengta vadovaujantis nacionaliniais ir Europos Sąjungos ekologinio ūkininkavimo taisyklių reikalavimais, kurios apibrėžia ir Ūkininkų gyvūnų laikymą bei remiantis Pasaulinės gyvūnų sveikatos organizacijos rekomendacijomis ir jos pripažintais pagrindiniais gyvūnų laisvės principais.
- 1.5. Politikoje vartojamos sąvokos turi šias reikšmes:
 - (a) **Diendaržis** – lauke gyvuliams užtvartas gardas, aptvaras.
 - (b) **Etologiniai poreikiai** – tam tikro gyvūnų elgesio, kuris būdingas jo natūraliomis gyvenimo sąlygomis, atlikimo būtinybė.
 - (c) **Gyvūnų gerovė** – optimalus gyvūnų fiziologinių ir Etologinių poreikių tenkinimas.
 - (d) **Gyvulininkystė** – žemės ūkio šaka, apimanti naminių gyvulių (galvijų, kiaulių, arklių, avių, ožkų), paukščių, kailinių žvėrelių, bičių, žuvų auginimą ir naudojimą.
 - (e) **Paukštininkystė** – Gyvulininkystės šaka, apimanti naminių paukščių (vištų, ančių, kalakutų, žąsų) auginimą ir naudojimą.
 - (f) **Ūkinis gyvūnas** – gyvūnas, laikomas ar veisiamas maistui, kailiams, vaistams ir kitai produkcijai gauti, darbo ir kitais ūkininkavimo tikslais.
 - (g) **Veršelis** – galviją iki šešių mėnesių amžiaus.
 - (h) **Veršidė** – tvartas Veršeliams laikyti.
 - (i) **Žiaurus elgesys su gyvūnu** – žmogaus veiksmai, dėl kurių gyvūnas patiria skausmą, kančias yra suluošinamas arba nužudomas, nusižengiant įstatymams ar kitiems teisės aktams.

2. PAMATINIAI PRINCIPAI

- 2.1. Grupė ir Bendruomenė pripažįsta ir savo Gyvulininkystės veikloje taiko Pasaulinės gyvūnų sveikatos organizacijos pripažintus gyvūnų laisvės principus:
 - laisvė nejausti troškulio ir alkio;
 - laisvė nepatirti nepatogumų;

- laisvė nejausti skausmo, nebūti sužalotam, nesirgti;
- laisvė elgtis pagal savo prigimtį;
- laisvė nejausti baimės, nepatirti streso.

3. GYVŪNŲ GEROVĖS PRINCIPŲ UŽTIKRINIMAS

- 3.1. Griežtai draudžiama žiauriai elgtis su gyvūnais ir juos kankinti, bet kokiomis priemonėmis tiesiogiai ar netiesiogiai propaguoti ir skatinti žiaurų elgesį su gyvūnais, jų kankinimą, kurstyti smurtą prieš gyvūnus.
- 3.2. Kiekvienas Ūkinis gyvūnas privalo būti laikomas ir prižiūrimas pagal gyvūno rūšį, amžių, fiziologiją ir elgseną atitinkančiomis sąlygomis, pagal gyvūnų laikymą reglamentuojančių teisės aktų reikalavimus, užtikrinant, kad nebūtų varžoma jo judėjimo laisvė ir gyvūnui nebūtų keliamas nepatogumo jausmas, skausmas ar kančia. Visi Ūkiniai gyvūnai ūkiuose laikomi užtikrinant jiems laisvę judėti.
- 3.3. Gyvūnams siekiama suteikti tiek laisvės, kad laikymo sąlygos kuo labiau atitiktų prigimtinius įpročius. Šiltuoju metų laiku galvijams užtikrinamos atviros ganyklos. Dėl to Ūkiniai gyvūnai nepatiria nepatogumų, streso, jaučiasi saugūs ir elgiasi pagal savo prigimtį.
- 3.4. Auginant galvijus ir paukščius nenaudojami augimo hormonai. Gyvūnų augimas ir produktyvumas neskatinamas jokiais vaistais, augimo regulatoriais ar kitomis gamybos taisyklėse draudžiamomis medžiagomis. Gera Ūkininių gyvūnų sveikata ir fizinė gyvūnų būklė užtikrinama jiems pritaikant kokybiškus ir aukštos maistinės vertės pašarus, sukuriant tinkamas laikymo sąlygas.
- 3.5. Ūkiniai gyvūnai yra vežami tik taip, kad kelionės metu nesusižalotų, nepatirtų nereikalingo streso ir būtų užtikrintas jų saugumas. Transporto priemonių konteineriai, kuriuose vežami gyvūnai, yra pakankamo ploto ir aukščio, atsižvelgiant į gyvūnų rūšį, dydį ir planuojamos kelionės pobūdį.
- 3.6. Šiame skyriuje yra nurodyti bendrieji Gyvūnų gerovės principai, kurie yra taikomi visuose Grupės ir Bendruomenės ūkiuose. Neatsiejama šios Politikos dalis yra I Priedas, kuriame yra nurodyti Gyvūnų gerovės principai taikomi Gyvulininkystėje ir II Priedas, kuriame nurodyti Gyvūnų gerovės principai taikomi Paukštininkystėje.

4. NUOLATINIS SĄLYGŲ GERINIMAS

- 4.1. Grupė nuolat ieško būdų pagerinti gyvūnų laikymo sąlygas. Kad tai užtikrintų Grupė, bendradarbiauja su lyderiaujančiais gyvulininkystės įrangos gamintojais, mokslo institucijomis, seka naujausias gyvūnų gerovės tendencijas ir dalijasi gerosiomis praktikoms su Bendruomene.

5. DARBUOTOJŲ ATSAKOMYBĖ

- 5.1. Galvijais ir paukščiais Grupėje ir Bendruomenėje rūpinasi tik kvalifikuoti šios srities profesionalai. Grupėje ir Bendruomenėje užtikrinama, kad Ūkinius gyvūnus prižiūrėtų pakankamas darbuotojų, turinčių tam tinkamų sugebėjimų, žinių ir profesinių įgūdžių, skaičius.
- 5.2. Siekiant užtikrinti, kad gyvūnų gerovės standartų atsakingai būtų laikomasi visuose Grupės ir Bendruomenės ūkiuose, tiek aukščiausio lygio vadovai, tiek visi darbuotojai reguliariai yra supažindinami su gyvūnų gerovės principais, taisyklių pokyčiais, taikymo ypatumais. Grupė ir Bendruomenė nuolat vykdo atsakingų asmenų mokymus.
- 5.3. Siekiame, kad darbuotojai žinotų naujausias vėliausias gyvūnų gerovės tendencijas ir jų užtikrinimo praktikas. Grupė ir Bendruomenė samdo tik kvalifikuotus gyvulininkystės ir paukštininkystės technologijų, pašarų gamybos, veterinarijos ekspertus.
- 5.4. Kiekvienas Grupės ir Bendruomenės darbuotojas yra atsakingas, kad šioje Politiko nustatytų gyvūnų gerovės principų būtų besąlygiškai laikomasi.

6. PARTNERIŲ ATSAKOMYBĖ

- 6.1. Grupė ir Bendruomenė (kiekvienas jos narys) kruopščiai ir atsakingai renkasi partnerius siekdama įsitikinti, kad jų požiūris į gyvūnų gerovę sutaptų su šiame dokumente išvardintais

principais. Gyvūnų gerovė yra vienas iš Tiekėjų etikos kodekso principų.

7. POLITIKOS ĮGYVENDINIMO IR KONTROLĖS TVARKA

- 7.1. Grupei rūpi, kad taikomi gyvūnų gerovės standartai ilgainiui taptų pamatiniais visos žemės ūkio rinkos principais, todėl ši Politika yra skelbiama viešai Grupės interneto svetainėje.
- 7.2. Kiekvieno Bendrovės struktūrinio padalinio bei dukterinės bendrovės vadovai yra atsakingi, kad su Politika būtų supažindinti jiems pavaldūs darbuotojai bei atskaitingi asmenys. Bendruomenės nariai informuojami AUGA Bendruomenės sutartyje nustatyta tvarka.
- 7.3. Grupė sudaro sąlygas informuoti apie Politikos pažeidimus bei gauti reikiamą su jos vykdymu susijusią informaciją, siunčiant elektroninį laišką į šiuo tikslu sukurtą pašto dėžutę: etika@auga.lt. Grupė imasi visų priemonių, kad apie Politikos pažeidimus pranešančius asmenis apsaugotų nuo bet kokių neigiamų pasekmių – prie nurodytos pašto dėžutės prieigą turi tik Bendrovės Personalo departamento vadovas, kuris įsipareigoja neatskleisti pranešusių asmenų tapatybės darbuotojams ar kitiems tretiesiems asmenims.
- 7.4. Visi pranešimai apie galimus Politikos pažeidimus privalo būti tinkamai išnagrinėti Bendrovės Vykdančiojo direktoriaus paskirtų asmenų.
- 7.5. Bendrovės Vykdantysis direktorius kartu su Bendrovės Tvarumo vadovu surenka apibendrintą informaciją apie pagal šią Politiką per praėjusius kalendorinius metus gautus pranešimus, paklausimus bei skundus ir parengia ataskaitą Bendrovės valdybai apie Politikos įgyvendinimą bei poreikį ją koreguoti (jei yra) bei pateikia ją svarstyti Bendrovės valdybai ne vėliau kaip iki atitinkamų metų Bendrovės eilinio visuotinio akcininkų susirinkimo.

8. BAIGIAMOSIOS NUOSTATOS

- 8.1. Šią Politiką tvirtina ir, esant poreikiui, keičia Bendrovės valdyba.
- 8.2. Apie galimą poreikį koreguoti politiką bet kuris asmuo, paaiškindamas kilusį poreikį ir jo aplinkybes, praneša atitinkamo Grupės Gyvulininkystės ūkio vadovui, kuris apsvaustęs gautą pranešimą ir nusprendęs, kad korekcija būtų rekomenduotina, pateikia atitinkamas rekomendacijas Bendrovės Vykdančiajam direktoriui.
- 8.3. Visi esami ir naujai priimami darbuotojai ir Bendruomenės nariai privalo susipažinti su Politika ir vykdyti jos reikalavimus.
- 8.4. Politika taikoma tiek, kiek neprieštaruja Lietuvos Respublikos įstatymams ir / ar kitiems galiojantiems teisės aktams.

I PRIEDAS PRIE GYVŪNŲ GEROVĖS POLITIKOS „GYVULININKYSTĖ“

1. BENDROSIOS NUOSTATOS

- 1.1. Gyvulininkystės ūkiuose visos Grupės ir Bendruomenės įmonės griežtai laikosi visų gyvūnų gerovės ir gamybos standartų, užtikrindamos tinkamą galvijų tankumą, sezoninį ganymą natūralioje gamtos aplinkoje, nenaudojant augimą arba gamybą skatinančių medžiagų. Grupė ne tik laikosi visų gyvūnų gerovės standartų pagal gyvulių laikymo taisykles, bet ir deda papildomas pastangas, kad gyvenimo sąlygos ūkiuose laikomiems gyvuliams būtų kuo palankesnės.
- 1.2. Šis priedas yra neatsiejama Politikos dalis ir jame vartojamos sąvokos turi tokias pat reikšmes, kokios jos yra nurodytos Politikoje.
- 1.3. Šis priedas yra parengtas remiantis šiais teisės aktais:
 - (a) Europos Komisijos reglamentas (EB) Nr. 889/2008, 2008-09-05, kuriuo nustatomos išsamios Tarybos reglamento (EB) Nr. 834/2007 dėl ekologinės gamybos ir ekologiškų produktų ženklinimo įgyvendinimo taisyklės dėl ekologinės gamybos, ženklinimo ir kontrolės.
 - (b) Lietuvos Respublikos „Gyvūnų gerovės ir apsaugos įstatymas“, 1997 m. lapkričio 6 d. Nr. VIII-500, Vilnius.
 - (c) „Veršelių gerovės reikalavimai“, patvirtinti Valstybinės maisto ir veterinarijos tarnybos direktoriaus 2019-09-20 įsakymu Nr. B1-689.
 - (d) „Ūkinių gyvūnų gerovės reikalavimai“, patvirtinti Valstybinės maisto ir veterinarijos tarnybos direktoriaus 2019-09-20 įsakymu Nr. B1-690.

2. GEROVĖS PRINCIPAI

- 2.1. Pasirenkant auginamų Ūkinių gyvūnų veisles arba rūšis, atsižvelgiama į gyvūnų gebėjimą prisitaikyti prie vietos sąlygų, jų gyvybingumą bei atsparumą ligoms.
- 2.2. Pastatų, kuriuose yra laikomi Ūkiniai gyvūnai izoliacija, šildymo ir vėdinimo sistemos užtikrina, kad būtų palaikoma gyvūnams nekenksminga oro cirkuliacija, dulkių lygis, temperatūra, santykinė oro drėgmė ir dujų koncentracija. Užtikrinama, kad pastatuose, kur laikomi Ūkiniai gyvūnai patenka pakankami oro ir šviesos iš lauko. Ūkinių gyvūnų laikymo patalpos įrengiamos ir prižiūrimos taip, kad nebūtų aštrių kampų, į kuriuos gyvūnai galėtų susižeisti.
- 2.3. Ūkinių gyvūnų laikymo patalpose įrengiama pakankamo dydžio, patogi, švari ir sausa gulėjimo (poilsio) vieta. Poilsio vieta turi būti patogi gulėti – erdvi, sausa, šilta, pabarstyta pakratais. Pakratas turi sudaryti šiaudai arba kitos tinkamos natūralios medžiagos.
- 2.4. Ūkiniai gyvūnai yra šeriami visaverčiais, jų amžių ir rūšį atitinkančiais saugiais pašarais, kurių kiekis turi patenkinti Ūkinių gyvūnų mitybos poreikius. Visi Ūkiniai gyvūnai gauna pašaro jų fiziologinius poreikius atitinkančiais laiko tarpais.
- 2.5. Žolėdžiai Ūkiniai gyvūnai turi galimybę ganytis lauke, kai tai leidžia oro sąlygos. Žolėdžių auginimo sistemos yra pagrįstos maksimaliu ganyklų panaudojimu, atsižvelgiant į galimybes įvairiais metų laikotarpiais. Bent 60 proc. sausosios medžiagos, įeinančios į žolėdžių dienos racioną, turi sudaryti stambusis pašaras, žali arba džiovinti pašariniai augalai arba silosas. Pieniniams gyvūnams šią dalį leidžiama sumažinti iki 50 proc. ankstyvosios laktacijos metu ne daugiau kaip trims mėnesiams.
- 2.6. Visi Ūkiniai gyvūnai reguliariai gauna jų fiziologinius poreikius atitinkantį kiekį tinkamo vandens.
- 2.7. Veršidėse izoliacija, šildymas ir vėdinimas yra toks, kad oro judėjimas, dulkių kiekis, temperatūra, santykinė oro drėgmė ir dujų koncentracija ore būtų nekenksmingi Veršeliams.

Veršeliai yra laikomi taip, kad galėtų laisvai atsigulti, atsistoti, pailsėti ir patenkinti Etologinius poreikius.

- 2.8. Auginami Veršeliai būna apžiūrimi bent du kartus per dieną, o laikomi lauke – bent kartą per dieną. Sergantys arba sužeisti (susižeidę) veršeliai yra nedelsiant ir tinkamai gydomi. Jei reikia, sergantys arba sužeisti veršeliai yra izoliuojami atitinkamose patalpose, kuriose yra sausi ir patogūs guoliai.
- 2.9. Siekiama, kad kiekvienas gimęs Veršelis kuo greičiau gautų karvės krekenų. Bet kuriuo atveju gimęs Veršelis turi gauti karvės krekenų per pirmąsias dvi valandas. Grupės ir Bendruomenės ūkiuose siekiama, kad visi jauni galvijai būtų maitinami motinos pienu ne mažiau kaip tris mėnesius.
- 2.10. Veršeliai yra šeriami atsižvelgiant į jų amžių, svorį, elgsenos ir fiziologinius poreikius, kad jie būtų sveiki ir gerai jaustųsi. Vyresnius kaip vienos savaitės amžiaus Veršelius draudžiama laikyti atskiruose garduose.
- 2.11. Grupės ir Bendruomenės ūkiuose chemiškai susintetintų alopattinių veterinarinių vaistų arba antibiotikų skyrimas profilaktiniam gydymui yra draudžiamas. Grupės ir Bendruomenės ūkiuose draudžiama naudoti augimą arba gamybą skatinančias medžiagas (įskaitant kokcidiostatikus ir kitas dirbtines augimą skatinančias priemones) bei naudoti hormonus arba panašias medžiagas reprodukcijai kontroliuoti (pvz., rujos skatinimas arba sinchronizavimas) ar kitiems tikslams.

II PRIEDAS PRIE GYVŪNŲ GEROVĖS POLITIKOS „PAUKŠTININKYSTĖ“

1. BENDROSIO NUOSTATOS

- 1.1. Paukštininkystės ūkiuose visos Grupės ir Bendruomenės įmonės griežtai laikosi visų paukštininkystės standartų, užtikrindamos tinkamą paukščių auginimo tankį, sezoninį ganymą natūralioje gamtos aplinkoje, nenaudojant augimo skatinimo hormonų ir perteklinės vakcinacijos.
- 1.2. Šis priedas yra neatsiejama Politikos dalis ir jame vartojamos sąvokos turi tokias pat reikšmes, kokios jos yra nurodytos Politikoje.
- 1.3. Šis priedas yra parengtas remiantis šiais teisės aktais:
 - (a) Europos Komisijos reglamentas (EB) Nr. 889/2008, 2008-09-05, kuriuo nustatomos išsamios Tarybos reglamento (EB) Nr. 834/2007 dėl ekologinės gamybos ir ekologiškų produktų ženklavimo įgyvendinimo taisyklės dėl ekologinės gamybos, ženklavimo ir kontrolės.
 - (b) Lietuvos Respublikos „Gyvūnų gerovės ir apsaugos įstatymas“, 1997 m. lapkričio 6 d. Nr. VIII-500, Vilnius.
 - (c) „Ūkinių gyvūnų gerovės reikalavimai“, patvirtinti Valstybinės maisto ir veterinarijos tarnybos direktoriaus 2019-09-20 įsakymu Nr. B1-690.

2. GEROVĖS PRINCIPAI

- 2.1. Auginant paukščius nenaudojami narvai. Laisvas gyvūnų laikymas yra pagrindinis Grupės ir Bendruomenės paukštininkystės principas.
- 2.2. Užtikrinama, kad bent 1/3 paukštidžių dalį sudarytų natūrali žemė, kuri būtų padengta ekologiškais šiaudais, medžio drožlėmis, smėliu arba durpėmis.
- 2.3. Visuose Grupės ir Bendruomenės Paukštininkystės ūkiuose yra įrengtos laktos, kurių kiekis atitinka laikomų paukščių standartus.
- 2.4. Visos paukštides turi paukščiams reikiamas arba net didesnes nei reikalaujamo dydžio įėjimo ir išėjimo angas. Paukštides įrengiamos taip, kad visi paukščiai galėtų lengvai patekti į Diendaržį. Paukščiams Diendaržiai yra prieinami visą jų gyvenimą paukštidėje, o išėjimas į lauką užtikrinamas ne mažiau kaip 1/3 jų gyvenimo laiko paukštidėse.
- 2.5. Nuolat stebima, kad paukščiams skirti Diendaržiai būtų pakreikti ir sausi, o lauke bent pusė esamos ganymo pievos būtų iš žalios augmenijos.
- 2.6. Užtikrinama, kad vienoje paukštidėje nebūtų daugiau paukščių nei 6 paukščiai viename kvadratiname metre, o lauko teritorijoje ganymui būtų užtikrinti 4 kvadratiniai metrai vienam paukščiui.
- 2.7. Užtikrinamas natūralios šviesos praėjimas per langus, trūkstant dienos šviesos reikiamas jos kiekis yra papildomas dirbtiniais šviesos šaltiniais, atitinkančiais saulės laidą ir saulės patekėjimą. Šviesos intensyvumas yra sureguliuojamas taip, kad šviesa nevargintų paukščių.
- 2.8. Paukštininkystės ūkiuose užtikrinama, kad šėrimo ir girdymo linijos būtų prieinamos visos paros metu (24/7), o ūkiuose naudojami pašarai yra subalansuoti ir gaminami tik iš Grupės ir Bendruomenės ūkiuose užaugintų grūdinių kultūrų.
- 2.9. Kiekvienai auginamai vištai dedeklei yra skiriama bent 120 cm² gūžtos (kiaušinių dėjimo vietos).